

تحلیل وضعیت موجود ایمنی مجموعه‌های ورزشی دانشگاه‌های آزاد اسلامی منطقه پنج در مقایسه با وضعیت مطلوب

دکتر عزت اله شاه منصور^۱

استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد اراک

چکیده

هدف این تحقیق بررسی وضعیت موجود ایمنی مجموعه‌های ورزشی استان مرکزی (دانشگاه‌های آزاد اسلامی منطقه پنج و اماکن ورزشی تربیت بدنی استان مرکزی) در مقایسه با وضعیت مطلوب و ارائه الگوی ایمنی بود، در این تحقیق از روش توصیفی تحلیلی استفاده شد و برای جمع‌آوری داده‌ها از پرسشنامه محقق ساخته استفاده گردید. جامعه آماری تحقیق شامل کلیه اماکن ورزشی در سطح استان مرکزی اعم از اماکن ادارات کل تربیت بدنی و اماکن ورزشی منطقه پنج و روسا و کارشناسان تربیت بدنی استان و منطقه بود که تعداد این افراد ۴۰ نفر بودند و تعداد اماکن در ادارات کل استان در حوزه شهری ۱۳۷ و در دانشگاه‌های منطقه ۵ سیزده واحد بودند. در مجموع ۲۰ مجموعه ورزشی از تربیت بدنی استان و ۸ مجموعه ورزشی از دانشگاه‌های منطقه پنج به عنوان نمونه انتخاب گردید. تمام روسا و کارشناسان تربیت بدنی استان و منطقه پنج نیز به عنوان نمونه انتخاب شدند. از آزمون تی و کای اسکوار برای آزمون فرضیه‌ها استفاده شد. تجزیه و تحلیل داده‌های تحقیق نشان می‌دهد استانداردهای ایمنی در اماکن ورزشی منطقه پنج و استان مرکزی در برخی از متغیرها همچون سیستم اطفاء حریق و رعایت استانداردهای ضد آتش‌سوزی رعایت نشده و پاسخ دهندگان وضعیت را خیلی ضعیف قلمداد کردند. در خصوص اماکن و تجهیزات مورد نیاز معلولین نیز پاسخ دهندگان وضعیت اماکن ورزش دانشگاه‌های آزاد و استان مرکزی را خیلی ضعیف توصیف کردند. نتایج تحقیق نشان می‌دهد که برای ساخت اماکن ورزشی در اکثر دانشگاه‌ها از نظرات کارشناسان اداره تربیت بدنی دانشگاه استفاده نمی‌شود. تحلیل نتایج نشان می‌دهد تفاوت آماری معنی‌داری بین وضعیت مطلوب و وضعیت موجود اماکن ورزشی در دانشگاه‌های آزاد اسلامی منطقه پنج و همچنین اماکن ورزشی در سطح استان مرکزی وجود دارد، به عبارتی پاسخ دهندگان وضعیت موجود را مناسب نمی‌دانند.

واژه‌های کلیدی: اماکن ورزشی، استانداردهای ایمنی، الگوی ایمنی.

مقدمه

بدیهی است یکی از ابزارهای اساسی و اصلی برای رشد و توسعه ورزش و فعالیت‌های تفریحی وجود اماکن و تأسیسات ورزشی است، هرچند داشتن تأسیسات ورزشی یکی از عوامل مهم در جهت ارتقاء سلامت عمومی و همچنین پیشرفت ورزش در ابعاد همگانی و قهرمانی است ولی موضوعی که بسیار مهم به نظر می‌رسد، مدیریت این اماکن و تأسیسات در مرحله طراحی، ساخت، حفظ و بهره برداری است. در کشور ما در حال حاضر یکی از مشکلات برگزاری مسابقات فقدان ایمنی و امنیت است که فکر و ذهن برگزارکنندگان را به خود اختصاص داده است و این مشکل بیشتر از آنجا ناشی می‌شود که نگاهی جامع و همه جانبه به این موضوع مهم نمی‌شود و توجه به آن تنها معطوف به زمان برگزاری مسابقات است در حالی که حفظ ایمنی و امنیت مجموعه‌های ورزشی به منظور پیش‌گیری از حوادث ناگوار فرآیندی مستمر و همیشگی است. فقدان ایمنی و امنیت عواقب ناگوار متعددی در زمینه اجتماعی، اقتصادی، سیاسی، فرهنگی بر جای می‌گذارد، از این رو کشورهای مطرح در ورزش که حوادث ناگوار و تأسف باری را در زمینه ایمنی و امنیت ورزشگاه‌ها تجربه کرده‌اند با توجه به نتایج تحقیقات محققین اقدامات مؤثری در جهت ایمنی اماکن ورزشی نموده‌اند.

با توجه به رشد و توسعه ورزش در ابعاد مختلف به نظر می‌رسد جهت حفظ این فرآیند سیستم ورزش کشور باید با نگاهی جامع و همه جانبه شرایطی را فراهم نماید تا نه تنها این روند رو به رشد را ادامه دهد، بلکه در جهت افزایش ضریب امنیت و ایمنی اماکن ورزشی که عامل مهمی در گسترش ورزش و حفظ سلامت شرکت‌کنندگان است گام اساسی بر دارد، از این رو جهت رسیدن به این هدف یکی از وظایف مهم مسئولان ورزش کشور آگاهی از انتظارات و نیازهای تماشاگران و ورزشکاران است. این نیازها به شرح زیر می‌باشد: الف- تأسیسات و اماکن ورزشی مناسب، ب- مدیریت مناسب مجموعه‌های ورزشی ج- تامین رفاه و آسایش تماشاگران و ورزشکاران (شاه منصور، ۱۳۸۸).

با توجه به این که بافت جمعیتی ایران را جوانان تشکیل می‌دهند، لذا برنامه‌ریزی دقیق و همه جانبه‌ای باید برای این قشر فعال و آینده ساز کشور صورت گیرد، بدیهی است عواید سرمایه‌گذاری روی این قشر در نهایت به رشد و توسعه کشور منجر خواهد شد و هر گونه سهل انگاری و بی توجهی در این خصوص عواقب جبران ناپذیری در زمینه‌های اجتماعی، فرهنگی، سیاسی، اقتصادی، بهداشتی و روانی در بر خواهد داشت. برای گسترش ورزش در کشور، خصوصاً در بین قشر جوان باید از نیازها، درخواست‌ها علائق و انتظارات آنها آگاهی داشت و اطلاعات لازم در این زمینه را کسب نمود، چرا که بدون داشتن اطلاعات در این خصوص، هر گونه برنامه‌ریزی غیر واقعی و خیالی خواهد بود.

مدیریت اماکن ورزشی و اماکن عمومی، می‌تواند به مدیریت هر نوع مکان، ساختمان اداری تا یک بیمارستان یا دانشگاه یا صدها ساختمان اطلاق شود. مدیریت اماکن گستره عظیمی از امور نظام یافته از قبیل برنامه‌ریزی، طراحی، اجاره دادن، طراحی

فضا، مدیریت پروژه، مدیریت عالی، مدیریت ساخت، مدیریت مالی، بازاریابی اماکن، مدیریت اجرایی و برنامه‌ریزی را شامل می‌شود، و تنها محدود به این موارد نیست (نوفری، ۲۰۰۳).

در این تحقیق محقق قصد دارد، شاخص‌های ایمنی و امنیت مجموعه‌های ورزشی را که مستخرج از مبانی نظری و تجارب سایر کشورها است را مورد نظرسنجی کارشناسی متخصصان مدیریت تربیت بدنی و مدیران ورزش کشور (مدیران مجموعه‌های ورزشی و رؤسای منتخبی از هیات‌های ورزشی) و مهندسانی که بیشتر در زمینه ساخت مجموعه‌های ورزشی فعال هستند قرار داده و پس از بررسی و تجزیه و تحلیل نتایج نظرسنجی، استانداردهای ایمنی و امنیت را تعیین نموده و آن را با وضعیت موجود اماکن ورزشی استان و دانشگاه‌های آزاد اسلامی منطقه پنج و دانشگاه‌های دولتی استان مقایسه نماید، پس از آن الگوی استاندارد ایمنی و امنیت مجموعه‌های ورزشی استان را متناسب با شرایط اقلیمی و اجتماعی طراحی خواهد شد.

روش شناسی پژوهش

در این تحقیق از روش توصیفی تحلیلی استفاده شد و برای جمع‌آوری داده‌ها از پرسشنامه محقق ساخته استفاده گردید، در این پرسشنامه برای هر یک از متغیرهای تحقیق سوالاتی بر اساس مبانی نظری و تحقیقات صورت گرفته تدوین شد از جمله برای ورودی‌ها و خروجی‌ها، سقف و دیوارها، سرویس‌های بهداشتی، پارکینگ، انبار، حریم زمین بازی، امکانات معلولین و سیستم‌های اطفاء حریق. روایی پرسشنامه نیز با استفاده از نظرات بیست نفر از متخصصان تربیت بدنی در گرایش مدیریت از نظر محتوا، ارتباط سوال‌ها با اهداف تحقیق، شکل ظاهری و نحوه انشاء آنها مورد نظر سنجی و ارزیابی قرار گرفت، پایایی پرسشنامه نیز از طریق آزمون آلفا کرونباخ در حد ۰/۸۵ محاسبه شد. روش انجام تحقیق از طریق ارسال پرسشنامه و مراجعه حضوری تیم تحقیق به اماکن نمونه و ثبت مشاهدات بر اساس چک لیست ایمنی تدوین شده بود، لازم به توضیح است روایی چک لیست ایمنی نیز از نظر متخصصان تربیت بدنی مورد بررسی قرار گرفت. جامعه آماری تحقیق شامل کلیه اماکن ورزشی در سطح استان مرکزی اعم از اماکن ادارات کل تربیت بدنی و اماکن ورزشی منطقه پنج و روسا و کارشناسان تربیت بدنی استان و منطقه بود که تعداد این افراد ۴۰ نفر بودند و تعداد اماکن در ادارات کل استان در حوزه شهری ۱۳۷ و در دانشگاه‌های منطقه ۵ سیزده واحد بودند. از بین اماکن ورزشی مجموعه‌های اصلی هر شهر بر حسب تعداد جمعیت انتخاب شد در مجموع ۲۰ مجموعه ورزشی از تربیت بدنی استان و ۸ مجموعه ورزشی از دانشگاه‌های منطقه پنج به عنوان نمونه انتخاب گردید. تمام روسا و کارشناسان تربیت بدنی استان و منطقه پنج نیز به عنوان نمونه انتخاب شدند. از روش‌های آماری توصیفی و استنباطی برای تجزیه و تحلیل داده‌ها استفاده شد، از آزمون کلموگروف اسمیرنوف برای تعیین طبیعی بودن توزیع و آزمون تی و کای اسکوار با سطح معنی‌داری $P < 0/05$ برای آزمون فرضیه‌ها استفاده شد.

یافته‌های تحقیق

جدول (۱) سرانه اماکن ورزشی استان مرکزی

ردیف	شهرستان	مترائز (متر مربع)	جمعیت	سرانه اماکن ورزشی (سانتی مترمربع)
۱	اراک (شهری)	۱۰۰۰۰۰	۵۰۰۰۰۰	۲۰
۲	کمیجان	۲۰۷۶۰	۴۶۰۰۰	۴۵
۳	خنداب	۲۰۴۱۰	۷۰۰۰	۲۹۱
۴	ساوه (شهری)	۲۶۶۸۶	۲۰۱۸۲۸	۱۳
۵	زرنديه	۲۰۱۲۰	۱۳۷۳۵	۱۴۷
۶	آشتیان (شهری)	۱۸۷۲۸	۲۰۰۰۰	۹۴
۷	دلیجان	۴۴۹۵۸	۴۰۰۰۰	۱۱۳
۸	شازند (شهری)	۱۷۹۱۴	۱۲۰۱۰۲	۱۵
۹	خمین (شهری)	۲۴۳۱۹	۱۲۲۰۰۰	۲۰
۱۰	تفرش	۲۱۱۱۴	۴۸۵۹۲	۴۴
۱۱	فراهان (شهری)	۱۸۱۴۰	۳۰۰۰۰	۶۱
۱۲	محللات (شهری)	۴۰۷۵۴	۵۰۰۰۰	۸۲

جدول (۲) مترائز اماکن ورزشی جامعه آماری دانشگاهی (در این تحقیق اماکن ورزشی در حال ساخت منظور نشده است)

نام واحد دانشگاهی	تعداد اماکن ورزشی	مترائز کل اماکن ورزشی
دانشگاه آزاد اسلامی آشتیان	۳ باب سالن	۳۰۰۰
دانشگاه آزاد اسلامی همدان	۲ باب سالن و یک باب زمین چمن	۱۲۰۰۰
دانشگاه آزاد اسلامی بروجرد	۳ باب سالن	۷۰۰۰
دانشگاه آزاد اسلامی ملایر	۲ باب سالن	۵۰۰۰
دانشگاه آزاد اسلامی دورود	سالن سر پوشیده	۴۵۰۰
دانشگاه آزاد اسلامی تویسرکان	سالن سر پوشیده	۱۰۳۰
دانشگاه آزاد اسلامی ساوه	۵ باب سالن و ۱ باب زمین چمن	۲۰۰۰۰
دانشگاه آزاد اسلامی محللات	سالن سر پوشیده	۲۰۰۰
دانشگاه آزاد اسلامی الیگودرز	سالن سر پوشیده	۲۸۰۰
دانشگاه آزاد اسلامی خمین	سالن سر پوشیده	۱۰۰۰
دانشگاه آزاد اسلامی تفرش	سالن سر پوشیده	۲۵۰۰
دانشگاه اراک	۴ باب سالن سر پوشیده ۲ باب زمین ورزشی	۹۹۷۳
دانشگاه علوم پزشکی اراک	۲ باب سالن ورزشی	۹۵۰۰
دانشگاه آزاد اسلامی اراک	۷ باب سالن سر پوشیده، ۲ باب زمین چمن، یک باب استخر سر پوشیده، پارک ورزش، ۳ باب زمین رو باز	۴۰۰۰۰

جدول (۳) نتایج آزمون کای اسکوار در خصوص متغیرهای تحقیق

	مقیاس‌های ارائه شده برای ساخت ایمنی اماکن ورزشی مناسب هستند	شاخص‌های ایمنی ارائه شده برای بررسی وضعیت ایمنی اماکن مناسب هستند.
X^2	۳۵/۸۸۹	۴۰/۸۸۹
df	۴	۴
سطح معنی‌داری	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰

نتایج آزمون X^2 نشان داد که در حد $P < 0/05$ فرض‌های مقابل تحقیق مبنی بر مناسب بودن مقیاس‌های ارائه شده برای ساخت ایمنی اماکن ورزشی و مناسب بودن شاخص‌های ایمنی ارائه شده برای بررسی وضعیت ایمنی اماکن تأیید شد، برای آزمون فرضیه سوم مبنی بر اینکه بین وضعیت موجود اماکن ورزشی و وضعیت مطلوب تفاوت معنی‌داری وجود ندارد از تست t استفاده شد.

جدول (۴) نتایج آزمون t در خصوص وضعیت موجود اماکن ورزشی و وضعیت مطلوب

میانگین	سطح معنی‌داری	df	t
-۱/۰۹۹	۰/۰۰۰	۱۷	-۹/۶۰۴

تحلیل جدول فوق نشان می‌دهد در حد $P < 0/01$ تفاوت معنی‌دار بین دو میانگین واقعی و میانگین مفروض وجود دارد. بنابراین می‌توان گفت فرض مقابل مبنی بر تفاوت این دو میانگین مورد پذیرش قرار می‌گیرد و نتیجه می‌گیریم که وضعیت موجود از وضعیت مطلوب پایین‌تر است.

نتایج جدول شماره ۱ نشان می‌دهد شهرستان خنداب با ۲۹۱ سانتی‌مترمربع بیشترین سرانه اماکن ورزشی و شهرستان ساوه با ۱۳ سانتی‌مترمربع کمترین سرانه اماکن ورزشی را دارا می‌باشد. شهرستان اراک نیز با ۲۰ سانتی‌مترمربع سرانه اماکن ورزشی شهری از جایگاه مناسبی برخوردار نیست، هر چند در این شهرستان اماکن ورزشی ارگان‌ها و نهادهای دولتی و خصوصی می‌تواند سرانه ورزشی را بالا ببرد اما اماکن مذکور یا دولتی هستند یا خصوصی و در اختیار عموم مردم قرار نمی‌گیرد، با نگاهی اجمالی به لیست سرانه اماکن ورزشی شهرستان‌های بزرگ استان می‌توان گفت از بین ۱۲ شهر ذکر شده در جدول مذکور فقط دلیجان با ۱۱۳ سانتی‌مترمربع از حداقل استاندارد لازم برخوردار است و پس از آن آشتیان با ۹۴ سانتی‌مترمربع و محلات با ۸۲ سانتی‌مترمربع در رده‌های بعدی جای دارند. هر چند برخی از شهرهای کوچک از سرانه ورزشی خوبی برخوردار هستند از جمله زرنديه اما باید دید جمعیت شهری این گونه شهرها و پراکندگی اماکن ورزشی و میزان استفاده از این اماکن چگونه است و صرف دارا بودن سرانه ورزشی بالا دلیل بر استفاده مطلوب نمی‌باشد.

نتایج جدول ۲ نشان می‌دهد از بین دانشگاه‌های استان مرکزی اعم از دولتی و آزاد دانشگاه آزاد اسلامی اراک با ۴۰۰۰۰ مترمربع بیشترین اماکن ورزشی را دارا می‌باشد. این دانشگاه با داشتن ۷ باب سالن ورزشی که یکی از آنها گنجایش ۱۵۰۰ نفر

تماشاگر را دارد، یک باب زمین چمن با گنجایش ۵۰۰۰ نفر تماشاگر و استخر ۱۸*۳۳ متر، پارک ورزشی و ۳ باب زمین ورزشی رو باز، در زمینه ساخت اماکن ورزشی موقعیت بسیار مناسبی دارد و سرانه اماکن ورزشی این دانشگاه حدود ۲/۸۰ مترمربع می‌باشد، پس از واحد اراک دانشگاه آزاد اسلامی واحد ساوه با ۲۰۰۰۰ مترمربع در جایگاه بعدی قرار دارد، واحد همدان نیز با ۱۲۰۰۰ مترمربع و بروجرد با ۷۰۰۰ مترمربع در جایگاه‌های بعدی قرار دارند.

بحث و نتیجه‌گیری

با مطالعه تحقیقات انجام شده در خصوص "علل بوجود آمدن حوادث ورزشی" توسط محققینی همچون لورد ویتلی (۱۹۷۲) مارک (۱۹۸۳) جاستیک (۱۹۸۶) برایان (۱۹۸۹) تیلور (۱۹۹۰) پوجانت و میتروف (۱۹۹۷) تامپسون (۱۹۹۸) ماتيو (۲۰۰۳) بگناتو (۲۰۰۱) پانتر (۲۰۰۳) بارون (۲۰۰۲) استیسی هال (۲۰۰۶) رحیمی (۱۳۷۸) شاه منصور (۱۳۸۸) و محققان دیگر که در این زمینه تحقیق کرده‌اند ملاحظه می‌شود عواملی که ایمنی و امنیت مجموعه‌های ورزشی را مختل می‌سازد. مجموعه‌ای است از عوامل مختلف همچون: سوء مدیریت، مشکلات ساختاری اماکن ورزشی، مشکلات اجتماعی و اقتصادی تماشاگران، عوامل روحی و روانی و عوامل فرهنگی، نتایج این تحقیق نیز نشان می‌دهد بی توجهی به مقیاس‌های ایمنی و عدم استفاده از نظرات کارشناسان تربیت بدنی می‌تواند منجر به ساخت اماکن ورزشی ناامن شود، از این رو برخی از کشورها در جهت ارتقاء سطح ایمنی و امنیت ورزشگاه‌ها اقدامات مؤثری انجام داده‌اند، به عنوان مثال پس از حادثه ۱۱ سپتامبر اکثر لیگ‌ها، تیم‌ها و باشگاه‌ها اقدام به ارزیابی تهدیدات و به روزسازی اقدامات امنیتی خود نمودند (ماسون، ۲۰۰۱). در همین خصوص مدیران برگزاری مسابقات در میشیگان حتی چندین روز قبل از مسابقه استادیوم را تعطیل کرده و از سگ‌های بمب یاب برای بررسی محوطه مکان برگزاری مسابقات استفاده می‌نمایند (پانتر، ۲۰۰۳). تجزیه و تحلیل داده‌های تحقیق نشان می‌دهد استانداردهای ایمنی در اماکن ورزشی منطقه ۵ و استان مرکزی در برخی از متغیرها همچون سیستم اطفاء حریق و رعایت استانداردهای ضد آتش‌سوزی رعایت نشده و پاسخ دهندگان وضعیت را خیلی ضعیف قلمداد کردند. در خصوص اماکن و تجهیزات مورد نیاز معلولین نیز پاسخ دهندگان وضعیت اماکن ورزش دانشگاه‌های آزاد و استان مرکزی را خیلی ضعیف توصیف کردند. در رابطه با ساخت پارکینگ نیز دانشگاه‌های منطقه ۵ و استان مرکزی از وضعیت مناسبی برخوردار نیستند. سقف سالن‌های ورزشی و دسترسی به آنها که باعث می‌شود کابل‌های برق و سایر تاسیسات به راحتی قابل تعویض و تعمیر باشد مورد دیگری بود که به ارزیابی پاسخ دهندگان گذاشته شده بود که در این خصوص وضعیت دانشگاه‌های منطقه ۵ و استان نامطلوب بود. در بقیه مولفه‌ها از جمله ورودی‌ها، انبار، فاصله بین زمین بازی با دیوارهای کنار، درب‌ها، رختکن. میانگین نمره پاسخ دهندگان ۲/۵۰ بود، به عبارتی بین وضعیت کم تا متوسط قرار می‌گرفت. نتایج این تحقیق با نتایج تحقیق فروسدیک ۱۹۹۷ که به بررسی فاجعه هیلسبورگ (۱۹۸۹) که طی آن ۹۵ تماشاگر کشته شدند همخوانی دارد. فروسدیک عنوان می‌نماید که علت این حادثه

حصارکشی نامناسب، وجود کابل‌های تلویزیونی پراکنده، جداسازهای غیر استاندارد و نامناسب، نرده‌ها، ورودی‌ها و خروجی‌های غیر استاندارد بوده است. هارنیگتون (۱۹۶۹) در خصوص علل حوادث «ویمبلی» و «برادفورد» به عدم رعایت قوانین و مقررات، عدم رعایت استانداردها در خصوص ایمنی، عدم توجه به بررسی گزارش‌های ارسال شده اشاره دارد (استیو فراسدیک، ۱۳۸۲). نتایج این تحقیق نیز نشان می‌دهد که برای ساخت اماکن ورزشی در اکثر دانشگاه‌ها از نظرات کارشناسان اداره تربیت بدنی دانشگاه استفاده نمی‌شود و بیشتر نظر مهندسان عمران و معماری مدنظر قرار می‌گیرد که در بسیاری از موارد با مشکلات فنی و ایمنی مواجه است.

با توجه به نتایج جدول ۳ مشاهده شد که پاسخ دهندگان مقیاس‌های ارائه شده در این تحقیق را برای ساخت اماکن ورزشی تأیید کردند. بنابراین می‌توان نتیجه‌گیری کرد که حوزه معاونت عمرانی در دانشگاه یا اداره کل تربیت بدنی استان می‌تواند معیارها و مقیاس‌های ارائه شده در این تحقیق را هنگام ساخت اماکن ورزشی مورد توجه قرار دهد و از طریق کمیته تخصصی - ورزشی در مراحل قبل از ساخت، هنگام ساخت و پس از ساخت نظارت کافی را بر آنها اعمال نماید. هر چند موضوع مدیریت ایمنی و نگهداری مجموعه‌های ورزشی مقوله جداگانه و مهم دیگری است که موضوع این تحقیق نیست. همچنین نتایج جدول ۳ در خصوص فرض دوم تحقیق نیز حاکی از آن بود که پاسخ دهندگان مقیاس‌های ارائه شده در این تحقیق را برای بررسی وضعیت ایمنی اماکن ورزشی مناسب دانستند، به عبارتی از این مقیاس‌ها می‌توان برای بررسی وضعیت ایمنی سایر اماکن در مجموعه‌های ورزشی دیگر نیز استفاده کرد و آنها را مورد ارزیابی قرار داد و برای مجموعه‌های ورزشی از نظر ایمنی امتیاز و سطح ایمنی تعریف کرد و دانشگاه‌ها و مجموعه‌هایی که استانداردها را بیشتر رعایت کرده‌اند را مورد تشویق قرار داد و به آنها گواهینامه ایمنی اعطا کرد.

تحلیل نتایج آزمون t جدول ۴ نشان می‌دهد در حد آلفا ۰/۰۱ تفاوت آماری معنی‌داری بین وضعیت مطلوب و وضعیت موجود اماکن ورزشی در دانشگاه‌های آزاد اسلامی منطقه ۵ و همچنین اماکن ورزشی در سطح استان مرکزی وجود دارد، به عبارتی پاسخ دهندگان وضعیت موجود را مناسب نمی‌دانند، بسیاری از تحقیقات انجام شده در خصوص ایمنی اماکن ورزشی بر این نکته تأکید دارند که مشکلات و حوادث ورزشی ناشی از ضعف ایمنی اماکن ورزشی می‌باشد. برایان ون ۱۹۸۹ در مقاله خود تحت عنوان خشونت در ورزش، مواردی که باعث پرخاشگری و آشوب تماشاگران می‌شود را به شرح زیر عنوان می‌کند: عدم وجود تسهیلات مناسب عدم طراحی صحیح تأسیسات نامناسب بودن ارائه خدمات. بال ۱۹۹۰ عقیده دارد از جمله مشکلاتی که در ورزشگاه‌ها ممکن است بوجود آید و باعث نارضایتی تماشاگران گردد مشکل پارکینگ و یافتن جای پارک نزدیک به محل مسابقه می‌باشد. جان و کمپل ۱۹۹۳ بر اساس نتایج تحقیقات خود در خصوص عوامل ایجاد نارضایتی ورزشکاران عقیده دارند که تماشاچیان پس از ورود به مکان ورزشی نگران این هستند که آیا قادر به تماشای مناسب مسابقه خواهند بود یا خیر، از نظر این محققان دید مناسب تماشاگران عامل مهمی در رضایت آنها می‌باشد، در نتیجه‌گیری کلی می‌توان گفت ساخت

اماکن ورزشی که استانداردهای لازم را از نظر جایگاه تماشاگران و زاویه دید مناسب در آن طراحی شده باشد عامل مهمی در ایجاد رضایت و جلوگیری از آشوب می‌تواند باشد. برایان (۱۹۸۹) در مقاله‌ای تحت عنوان «خشونت در ورزش» مواردی را به شرح زیر بیان می‌کند:

یکی از مهم‌ترین عوامل که می‌تواند در خشونت و پرخاشگری تماشاگران تأثیرگذار باشد، عدم وجود تسهیلات مناسب و عدم طراحی صحیح تأسیسات می‌باشد. او عنوان می‌کند که دسترسی به فروشگاه مواد غذایی، ارائه خدمات مناسب و وجود صندلی برای نشستن می‌تواند منجر به حوادث ناگواری شود.

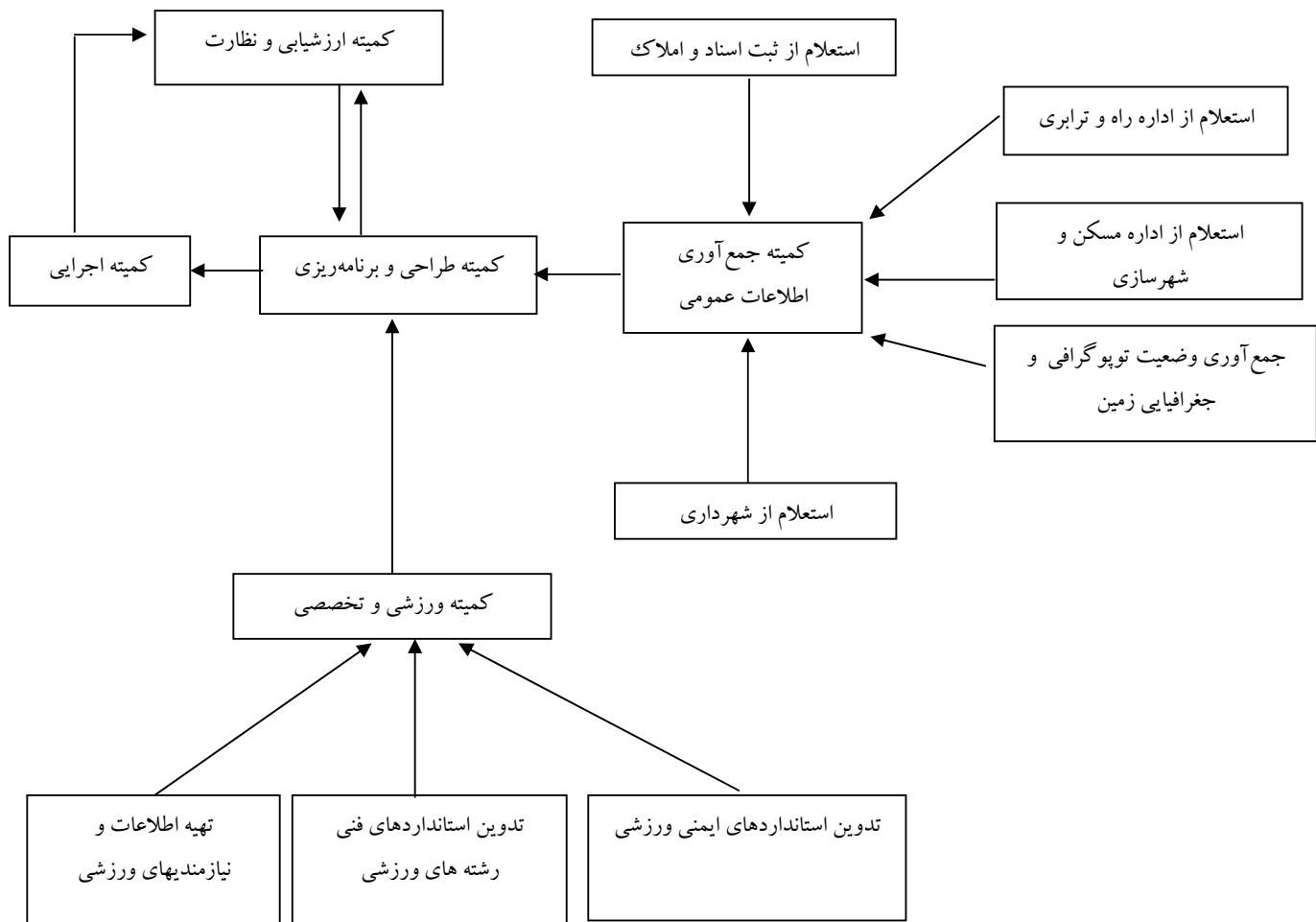
مدیریت تأسیسات و اماکن ورزشی باید در هنگام طراحی سازه‌های ورزشی به موارد زیر توجه نماید و نکات ایمنی و کلیدی را در اختیار مهندسان طراحی قرار دهد. از جمله این عوامل می‌توان به موارد زیر اشاره نمود: رعایت استانداردها در تعیین مکان مجموعه ورزشی، ساخت دیوارها، ساخت سقف‌ها، کف پوش زمین‌های ورزشی سرپوشیده و استخر، رعایت استانداردهای ایمنی در ساخت استخرهای شنا و فضاهای ورزشی روباز و سرپوشیده، رعایت طراحی سیستم‌های هشدار دهنده آتش‌سوزی در کلیه اماکن ورزشی، رعایت استانداردها در خصوص ورودی‌ها و خروجی‌ها، در خصوص پلکان‌ها یا راه پله‌ها، در خصوص نحوه استقرار و ساخت درب‌ها، در مورد مواد ساختمانی لازم برای کاهش صدا، در خصوص ساخت دیوارها، سیستم‌های الکتریکی، سیستم روشنایی، سیستم زنگ خطر، رعایت استانداردهای کلی در خصوص سیستم برقراری ارتباط عمومی، سیستم سمعی و بصری، گرمازا، سرمازا و تهویه.

با توجه به مبانی نظری و ادبیات پیشینه تحقیق می‌توان الگوی ایمنی اماکن ورزشی را مطابق شکل ۱ ترسیم نمود. در این الگو پنج کمیته وجود دارد. از جمله کمیته جمع‌آوری اطلاعات عمومی، کمیته طراحی و برنامه‌ریزی و کمیته اجرایی، کمیته تخصصی ورزشی، کمیته ارزشیابی و نظارت. کمیته جمع‌آوری اطلاعات عمومی وظیفه دارد استعلام‌های لازم را از شهرداری جهت مجوزهای لازم توسعه شهری در آینده و سایر مجوزهای ساخت و ساز را دریافت نماید. استعلام از اداره راه و ترابری برای پیش‌بینی جاده‌ها، دسترسی به بزرگراه‌ها و حریم جاده‌ها، استعلام از اداره مسکن و شهرسازی برای اخذ مجوزهای لازم، دریافت نقشه کلی شهر و توسعه آینده شهر، جمع‌آوری اطلاعات جغرافیایی، وضعیت زمین، نوع زمین و وضعیت توپوگرافی منطقه، نوع خاک و سایر موارد.

کمیته تخصصی ورزش. این کمیته وظیفه دارد نیازهای اساسی هر رشته ورزشی و تعداد سالن‌های اصلی، فرعی، اتاق‌ها، انبار، بوفه، غذاخوری، اتاق سرپرستی، سمعی و بصری، پزشکی و سایر موارد را جمع‌آوری نماید. جمع‌آوری استانداردهای فنی از جمله ابعاد زمین‌های ورزشی، حریم‌ها، جمع‌آوری استانداردهای ایمنی اماکن ورزشی. جمع‌آوری اطلاعات لازم از کمیته‌های مختلف به کمیته طراحی و برنامه‌ریزی که کلیدی‌ترین کمیته است ارسال می‌شود. این کمیته وظیفه دارد اطلاعات جمع‌آوری شده را تجزیه و تحلیل و دسته‌بندی جهت اجرا به کمیته اجرایی تحویل نماید. همزمان با ارسال اطلاعات به کمیته اجرایی

نسخه‌ای از آنها به کمیته ارزشیابی و نظارت فرستاده می‌شود. وظیفه این کمیته: ارزشیابی، بازرسی، نظارت و کنترل پروژه مطابق استانداردهای تعیین شده خواهد بود. کمیته برنامه‌ریزی با دریافت اطلاعات واصله از کمیته ارزشیابی و نظارت همواره اقدامات اصلاحی را انجام خواهد داد.

سپس آنها را جهت اجرا به کمیته اجرایی تحویل نماید. همزمان با ارسال اطلاعات به کمیته اجرایی نسخه‌ای از آنها به کمیته ارزشیابی و نظارت فرستاده می‌شود. وظیفه این کمیته ارزشیابی، بازرسی، نظارت و کنترل پروژه مطابق استانداردهای تعیین شده خواهد بود. کمیته برنامه‌ریزی با دریافت اطلاعات واصله از کمیته ارزشیابی و نظارت همواره اقدامات اصلاحی را انجام خواهد داد.

شکل ۱ الگوی ایمنی اماکن ورزشی

منابع

۱. رحیمی، قاسم(۱۳۷۸). بررسی عوامل مؤثر در مدیریت ایمنی استادیوم‌های فوتبال کشور، رساله دکتری، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی.
۲. شاه منصوری، عزت‌اله(۱۳۸۸). مدیریت بحران در ورزش، انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی اراک، صص، ۱۳، ۱۵.
۳. مظفری، امیر احمد(۱۳۷۹). مدیریت تأسیسات و اماکن ورزشی، دانشکده تربیت بدنی، صص، ۱۱۰، ۱۱۵.
4. Bale, J(1990). In the shadow of the stadium, football ground as urban nuisances, Geography, Vol,75,No,329.
5. Baron, P (2002). Aggression in sport. Department of kinesiology and physicalEducation-KPE-unit7.
6. Brian, w (1989). violence to day , No, 4, Violence in sport <http://www.aic.gov.au/publication/Vt4-text.html>
7. Brian, w (1989). violence to day , No, 4, Violence in sport <http://www.aic.gov.au/publication/Vt4-text.html>
8. Frostdic, steve (1997). Cultural complexity in the British stadia safety industry. Butterworth-Heinemann
9. John, G. Kampbell, k(1993). Hand book of sports and recreational building design, Oxford, Butter worth architecture.
10. John, G. Kampbell, k(1993). Hand book of sports and recreational building design, Oxford, Butter worth architecture
11. Justic, P(1986). Final report of the committee of inquiry in to crowd safety and control at sport ground. HMSO, London
12. Lord, W (1972). Report of the inquiry in to crowd safety at sports grounds HMSO, London.
13. Mark, M, Bryant, F,B, and Lehman, D,R(1971).Perceive in jastic and violence, Sport violence, New York Springer verley.
14. Mattew, J (2003). Best practices for game day security. Sport Journal, Volume 6 , number 4
15. Noferi, C(2003).setting the ECRE standards. Facilities Design and Management16-19
16. Pauchant, T, T, Mitroff, L(1992). Transforming the crisis organization preventing individual. Organization and environmental tragedy jossey bass.
17. Stacey Hall.(2007). “Introducing a Risk Assessment Model for sport venue” ort journal 10 (2).
18. Taylor, R. Plumely, E(1990). Question session where do we go from here in sport stadia. Hillsborough – Paper presented at the sport concil.
19. Thompson. J. J, Tolloczko, A, and Clark, J, N(1998). Stadia, arenas and grandstands, Design Construction and operation. Published, USA and Canada.